

služeno skoro pozabljen». Da je «Lisjakova hči» njegova «najboljša povest», mu brez nadaljnjih dokazov in preiskav drage volje verujemo. In na podlagi tega odločno odklanjamo njegove zbrane spise, ki se nam obljubljaajo za zbirko «Slovenski pisatelji». Dasi se je bati, da bo Jos. Starè prej — skoro bi bil napisal «doživel» — dobil svoja «Zbrana dela», ko — dr. Francè Prešeren.

Še nekaj skupnega in slabega imata oba zvezka. To so n. pr. stavki: «Toda Stipo — to je bilo mlajše dekle — prinesel je svoje tovore»; «pozneje ga je veselilo tajno to delovanje»; «naznani, da rana ni nevarna, in da deček skoro okreva»; «To je moja skrb, seže ji brat v besedo». Takih in enakih stavkov mrgoli po straneh obeh zvezkov več, ko jih danes še prenesemo; saj se jih danes že ogibljejo celo naše kanclije. Če naj bodo znak posebne filološke akribije, diplomatične natančnosti ponatiska, potem je ves ta trud opravljen na nepravem objektu. Za tako zbirko je treba stil popraviti in ugladiti. Kdor pa samo da star tisk v tiskarno in po njem opravi zgolj tipografsko korekturo, še ni «urednik»! *Ali ste hudi na Leiblinga, da tako piše? A. G.*

**A. S. Puškin: Pikova dama.** Poslovenil dr. Vlado Borštnik. (Narodna knjižnica 24.) Natisnila in založila Zvezna tiskarna. V Ljubljani 1920.

Poročilo o tem prevodu pričujem s koncem Borštnikovega uvoda: «Onim, ki pohite v gledališče, kadar se zopet uprizori opera «Pikova dama», bo (prevod) dobro služil v razumevanje opernega dejanja.» Puškin je pisal «Pikovo damo» gotovo kot resno literarno delo, ne pa kot libreto za opero; še manj pa seveda — «v razumevanje opernega dejanja». Ne trdim, da mu je delo uspelo v nekaj velikega. To je videl tudi dr. Borštnik in se je zavaroval z navedenim stavkom, dasi ne pravilno. Na eni strani degradira Puškinovo delo, na drugi pa vsili vsakemu prašanje: «kdo bo prevajal v razumevanje opernega dejanja celo povest, če se da razložiti v par stavkih?»

Predno spregovorim o prevodu samem, še par besed o uvodu. Prevajavec seznanja občinstvo s Puškinom. Prostora ima na razpolago malo. Toda čim krajši je uvod, tem bistvenejše in značilnejše mora biti ono, kar povem. Če v vsakdanjem življenju označujem človeka, ne pripovedujem o njem, kdaj je bil rojen, kje je hodil po svetu itd., z eno besedo, ne pripovedujem o njem čisto zunanjih stvari, ali pa vsaj ne v prvi vrsti, temveč povem o njem pred vsem, k a k š e n človek je, kakšno je njegovo notranje življenje, njegov nazor, pokažem njegove cilje in njegov način reagiranja na različne dojme.

Pri umetniku je treba pred vsem označiti bistvo njegove umetnosti, ga potem podati kot človeka, in ko je storjeno vse to, šele govoriti o njegovem zunanem življenju in ga primerjati z njegovimi nazori.

Dr. Borštnik ne pove o Puškinu, kot umetniku, skoro nič, o človeku Puškinu nič bistvenega, ničesar o njegovi notranjosti, razen tistega njenega dela, ki je izražen v njegovem zunanem življenju. Po mojem mnenju niso uvodi te vrste — in te vrste so pri nas skoro vsi uvodi — samo brezpomembni, temveč pravitako škodljivi, kakor dandanašnji način poučevanja literatur na naših srednjih šolah. Rezultat tega kakor onega je tista zoprna, pri nas tako važna in visoko cenjena «splošna izobrazba», po kateri p o z n a š Goetheja, če veš, kdaj je bil rojen, kdaj je umrl, in naslove in letnice njegovih del.

Idejna podlaga takega razpravljanja o literaturi in umetnikih je svetovni nazor, ki ga srečaš na vsaki ulici, materijalizem kramarskega življenja, ki pa

vkljub temu pri vsaki priliki trobi o «vzvišenih idejah». Čisto naravna posledica takega nedognanega in neizčiščenega spoznanja so naravnost karikaturne misli, — kot recimo sledeča, ki jo vzamem iz pričujoče knjige: «Bivanje na deželi pa je imelo to dobro posledico, da se je (Puškin) popolnoma otresel Byronizma in se navdušil za Šekspira.»

Kot prevajavca označujejo dr. Borštnika sledeče lastnosti: ruščino pozna do neke, dasi ne popolnoma zadostne meje. Njegova slovenščina pa je okorna, dostikrat suha in trda. Umetnine ne prečuti zadostno; ostrejše nijanse se mu izgube, ker jih ne opazi. V prevajanju je točen, v kolikor mu to pripušča poznanje ruščine, včasih pa skuša povedati po svoje; taka mesta so navadno neokusna — na primer: str. 29., 8. vrsti odgovarjajoče mesto ruskega originala pravi: «... naposled ga je premagal spanec (obvladal)», dr. Borštnik pa prevaja: «Naposled ga je Morfej sprejel v svoje naročje...»

Na str. 19., vrsta 10. in str. 51. po 15. vrsti manjkata po cela stavka.

Značilna za prevajavčevo tenkočutnost so sledeča mesta: st. 25. pravi prevod v 25. vrsti: «igrala je zelo majhno vlogo», prav bi bilo «igrala je zelo žalostno vlogo». Na str. 27. stoji v 3. vrsti od spodaj v prevodu: «Živel je zase in bil velik sebičnež», v izvirniku pa približno: «Sicer pa je bil zapet in častihlepen človek.» Na str. 50. prevaja dr. Borštnik v 2. vrsti: «Včasih si je priigral...» biti bi moralo: «Nekoč si je priigral...»; na isti strani pravi prevod v 19. vrsti: «prav lične zunanosti...» — original: «prav spoštljive zunanosti...». V predzadnji vrsti iste strani berem: «... vljudno poslušal zahteve igralcev ter spretno zravnaval prevelike ogle, ki jih je zapognila roka zamišljenih igralcev.» Puškin pa pove celo stvar za spoznanje ostreje: «... vljudno poslušal zahteve igralcev in še bolj vljudno zravnaval...»

Opozarjam še na sledeče: ruski «bros» ne pomeni vedno «vrzi proč», kakor stoji v prevodu na str. 23., vrsta 22., temveč lahko pomeni tudi: «pusti», «nehaj». Na navedenem mestu je pravilno «pusti». Na str. 28., vrsta 18. mora stati: «... je stara sedeminosemdešet let» namesto «osemdešet».

V celoti prevod ne odgovarja upravičenim zahtevam. *Josip Vidmar.*

**Marijan Tkalčič: Pokušaj odredjenja filozofije** s osobitim obzirom na religiozni momenat u filozofiji, Zagreb 1920. (Filozofijska biblioteka, br. 2.); 32 strani.

Avtor razvija in podaja definicijo filozofije, na čije podlagi le bi po njegovem mnenju filozofija kot žarišče vseh kulturnih problemov mogla zadostiti svoji misiji, t. j. dovesti nas do neke čiste kulture, «to jest kulture, koja zabacuje i razriješuje kompromis i metabazu između temeljnog pokretala civilizacije i glavnoga činioca kulture u prvotnoj opće ljudskoj psihičkoj konstelaciji». Prašanje, katera filozofija vede do te kulture, je hkrati najaktualnejše prašanje sodobne kulture sploh in treba je najti le kriterij, «kojim ćemo moći odrediti neku filozofiju (t. j. odijeliti je od svake druge), kao bazu i sintezu cjelokupnoga područja saznanja, u vidu jedne 'čiste kulture'.» V to svrhu nam je treba revizije in kritike «osnovnih zasadâ» in s tem obenem spoznavno-teoretične utemeljitve postavljanja in reševanja vseh sodobnih filozofskih problemov.

Sodobna spoznavna teorija cepi, pravi avtor, spoznavanje v «akte» in «predmete», pri čemer pripadajo prvi psihologiji, drugi pa specialnim znano-